

ZESTAWIENIE GATUNKÓW ROŚLIN ROSNĄCYCH W OGRÓDKACH PRZYDOMOWYCH NA TERENIE ŚLĄSKA I ZIEMI KIELECKIEJ

Tabela opracowana z wykorzystaniem:

- „Listy gatunków roślin znanych w ogródkach przydomowych (*zegródkach*) w powiecie pszczyńskim i raciborskim” zaczerpniętej z: Szendera W. *Tradycyjne ogrody przydomowe – zegródki na Górnym Śląsku* [w:] *Problemy Ekologii* 2001, R.5, nr 5, s. 212-220
- Zestawu roślin i ich nazw używanych na kielecczyźnie zaczerpniętych z: Szot-Radziszewska E. *Ogródki wiejskie na Kielecczyźnie jako ozdoba, apteka, i spiżarnia. Edukacyjne i ekologiczne aspekty ekspozycji zieleni w Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni* [w:] *TeKa skansenowska*, rozdział 6.

Nazwy roślin używane w Piekarach Śląskich określono na podstawie badań przeprowadzonych przez autorkę w Piekarach Śląskich w listopadzie 2020

Rośliny jednoroczne

LP.	NAZWA ŁACIŃSKA	NAZWA POLSKA	ŚLĄSKIE NAZWY LOKALNE			POLSKIE NAZWY LOKALNE
			Pszczyna	Racibórz	Piekary Śląskie	ziemia kielecka
1	<i>Viola x cultorum</i>	bratki	sirotki	siyrotki	zamciki	
2	<i>Bellis perennis</i>	stokrotki	gynsipympki	gusipampki	gynsipympki	
3	<i>Alysum cultorum</i>	smagliczka	karafioły	chinka		
4	<i>Centaurea cyanus</i>	chaber	modrok, faber	farbiczka	modroki	
5	<i>Tagetes patulum, T. erectum</i>	aksamitka	sztudyntki, śmierzdiuchy	turki, smrodziuszki	sztudyntki, śmierzdiuszki	śmierzdiuszki
6	<i>Calendula officinalis</i>	nagietek lekarski	hanysek	hanysek		bałuny, pazurki
7	<i>Salvia splendens</i>	szałwia	zelwijo	szałwijo	szałwia	
8	<i>Lupinus annuus</i>	łubin roczny	lipina	lipina		
9	<i>Lathyrus odoratus</i>	groszek pachnący	wonioncy groch	groszek woniąncy	groszek woniący	groszek pachnacy
10	<i>Papaver officinalis</i>	mak ozdobny	mon	mak	mak	
11	<i>Tropeolum majus</i>	nasturcja	kapucynka	tarczyk		
12	<i>Ipomoea purpurea</i>	wilec	roczny bluszcz			
13	<i>Ageratum mexicanum</i>	żeniszek	modrebrody			
14	<i>Nicotiana glauca</i>	tytoń ozdobny	certabaka	ozdobno tabaka		

15	<i>Mathiola incana</i> <i>Matthiola longipetala</i> (Vent.) DC.	maciejka	maciejonka	maciejonka		maciejka, lewkonia
16	<i>Cosmos bipinnatus</i>	kosmos	ponek	ponentek		
17	<i>Antirrhinum majus</i>	lwie paszcze	lewenmaul lwiopaszczka	lywynmaule	mamloki	
18	<i>Myosotis sp.</i>	niezapominajka	żabiłoczka	żabioczko		
19	<i>Helichrysum bracteatum</i> (Vent.) Andrews	kocanka ogrodowa	-	-		suchanki

Warzywa (*grincojg*)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa śląska (Pszczyna)	Nazwa śląska (Racibórz)	Nazwa śląska (Piekary śląskie)	polskie nazwy lokalne
						ziemia kielecka
1	<i>Phaseolus sativus var. maxima</i>	fasola jasiiek	barosz, bakus	fazole	fanzola	
2	<i>Phaseolus sativus</i>	fasola	fazol, bona	fazole	fanzole	
3	<i>Phaseolus sp.</i>	fasolka szparagowa	sznitbona	sznytbona	sznitbołny	+
4	<i>Asparagus sativus</i>	szparagi	szpargle	szpargle	szpargle	
5	<i>Solanum tuberosum</i>	ziemniaki wczesne	wcześnie ziymioki	wcześnie kartofle	wczesne krtofle	
6	<i>Cucurbita maxima</i>	dynia	bania	bania, korbol	bania	
7	<i>Cucumis sativus</i>	ogórki	gorki, łogorki	ogourki	łogorki	
8	<i>Lycopersicon esculentum</i>	pomidory	tomaty	tomaty, paradajki	tomaty	
9	<i>Beta vulgaris var. cicla</i>	buraki	ćwikla	ćwikla	ćwikla	
10	<i>Brassica napus var. napobrassica</i>	brukiew	kwak, kłak	kłak	kłak	
11	<i>Daucus carota</i>	marchewka	marekwia	markefka	marekwia/ rzadko/	
12	<i>Brassica botrytis</i>	kalafior	blumkol	blumynkol (bioły)	blumkol	
13	<i>Brassica brocoli</i>	brokuł	grinkol	ziylony blumynkol		
14	<i>Brassica oleracea</i>	kapusta czerwona	modro kapusta	modro kapusto	modro kapusta	

	<i>var. rubra</i>					
15	<i>Brassica gemmifera</i>	brukselka	rozynekraft	rozynekraut	rozynekraut	
16	<i>Brassica sabauda</i>	kapusta włoska	welszkraft	bioło kaputa	welszkraut	
17	<i>Brassica napus</i>	kalarepa	oberiba	kuloriba	oberiba	
18	<i>Brassica sabellica</i>	jarmuż	jermoft, gringol	grynkol		
19	<i>Raphanus raphanistrum</i>	rzodkiewka	radiski	radyzki	radiski	
20	<i>Apium graveolens</i>	seler	celer	celer	zeler	
21	<i>Allium sativum</i>	czosnek	knobloch	knobloch, czosnek	knobloch, cosnek	
22	<i>Allium sphaerocephalum</i>	szczypiorek	sznitloch	sznytloch	sznitloch	
23	<i>Lactuca sativa</i>	sałata masłowa	zalat, szałot	szałot	szałota	
24	<i>Barbarea sativa</i>	rabarbar	rabarber	rabarber	rabarber	
25	<i>Spinacia oleracea</i>	szpinak	szpinat	szpinat	szpinat	
26	<i>Petroselinum sativum</i>	pietruszką	petersyla	petersyle, piytruszką	pietruszką	
27	<i>Rumex sp.</i>	szczaw	szczow	szczow	szczow	
28	<i>Armoracia lapatifolia</i>	chrzan	krzon	krzon	krzon	
29	<i>Alium porum</i>	por	galotki		boryj	
30	<i>Pisum sativum</i>	groch jadalny	erps	groch	groch	
31		cebula				

Zioła (zielina)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa śląska (Pszczyna)	Nazwa śląska (Racibórz)		polskie nazwy lokalne
						ziemia kielecka
1	<i>Allium schoenoprasum</i>	szczypiorek	sznitloch	sznytloch	sznitloch	
2	<i>Potentilla anserina</i>	pięciornik gęsi	gynszieli	gansi zielina		
		pięciornik kurze ziele				
3	<i>Nepeta mussinii</i>	kocimiętka	szyjńta			
4	<i>Pimpinella</i>	biedrzeniec	biydrzyniec	drabinki		

	<i>saxifraga</i>					
5	<i>Hypericum perforatum</i>	dziurawiec	ponboczkowo krew	kref ponajezusowa	krefka	
6	<i>Artemisia absinthium</i>	bylica piołun	biołezieli, piełoń	piełunek		
		Bylica pospolita				
7	<i>Matricaria chamomilla</i>	rumianek	kamelki	kamelki	kamelki	
8	<i>Achillea millefolium</i>	krwawnik lekarski	kwownik	krwownik	krwownik	
9	<i>Mentha arvensis</i>	mięta polna	miynta	dziwoko fafernica		
10	<i>Mentha piperica</i>	mięta pieprzowa	pfefermynica	fafernica	fefermyncka	
11	<i>Salvia glutinosa</i>	szałwia	szałowijo	szałwijo		
12	<i>Symphytum officinale</i>	żywokost lekarski	kosztyfoł	bajnfel		
13	<i>Verbascum sp.</i>	dziewanna	dziywanna	dziywana		
14	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	borówka brusznica	bruski	brusiny	borówki	
15	<i>Fragaria vesca</i>	poziomka	podzimki	bodzimka	poziomki	
16	<i>Vinca minor</i>	barwinek	zimzielon	zimzioł		
17	<i>Rubus sp.</i>	ostrężnice	łostyngi	ostranżnica	obestrężnice	
18	<i>Acorus calamus</i>	tatarak	tatarczuch	bruchszworc	ajer	
19	<i>Chaenopodium album</i>	komosa biała	lebioda	lyboda		
20	<i>Thymus pulegioides</i>	macierzanka	macyrzońka	macyrzonka	macierzonka	
21	<i>Levisticum officinale</i>	lubczyk	maga	magi	magi	
22	<i>Armoracia lapatifolia</i>	chrzan	krzon	krzon	krzon	
23	<i>Plantago lanceolata</i>	babka lancetowata	jynzyczki	wonskolistno bapka	babka	
24	<i>Plantago maior</i>	babka olbrzymia	babski listek	bapkowy listek		
25	<i>Barbarea sativa</i>	rabarbar	rabarber	rabarber	rabarber	
26	<i>Centaurea sp</i>	chaber	faber, modrok	farbiczka		
27	<i>Calendula officinalis</i>	nagietek lekarski	hanysek			

28	<i>Urtica dioica</i>	pokrzywa	pokrzywa	pokrzywa	pokrzywa	
29	<i>Rumex acetosella</i>	szczaw	szczow	szczof	szczow	
30	<i>Pulmonaria obscura</i>	miodunka ćma	ćmionka	plucnik		
31	<i>Menyanthes trifolita</i>	bobrek trójlistny	konicz wodny, trzolist	wodny krasikoń		
32	<i>Dianthus sp</i>	goździki	nelki	gwoździki	nelki	
33	<i>Cichorium intybus</i>	cykoria podróżnik	cykoryjo, cichorija	warkocze Panny Maryji, cygoryjo		
34	<i>Tusislago farfara</i>	podbiał pospolity	podbioł	podbioł	podbioł	
35	<i>Sanguisorba officinalis</i>	krwiściąg większy		głowienki		
36	<i>Galium verum = Cruciata verna</i>	przytulia wiosenna		miodnik, miodownik		
37	<i>Foeniculum vulgare</i>	koper włoski	fynchel	fencheltej		
38	<i>Valeriana officinalis</i>	kozłek lekarski	badrian	baldryjan		
39	<i>Melissa officinalis</i>	melisa lekarska	citronenkraut	cytronka		
40	<i>Lamium album</i>	jasnota biała	biołopokrzywa	bioło pokrzywa		
41	<i>Stachys palustris</i>	czyściec błotny	żymelki			
42	<i>Artemisia abrotanum L.</i>	bylica Boże drzewko				

Rośliny zielne (trowa)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa śląska (Pszczyna)	Nazwa śląska (Racibórz)		polskie nazwy lokalne
						ziemia kielecka
1	<i>Aegopodium podagraria</i>	podagryznik	wanielica	wanieliczka		
2	<i>Chenopodium album</i>	komosa biała	lebioda	lebioda	lebioda	
3	<i>Sinapis arvensis</i>	gorczyca czarna	łogniszcz	hadrych, ogniź,		
4	<i>Galinsoga parviflora</i>	żótlca	gipkohanka	francoziskraut, gorzko zielina,		

				francyjońsko zielina		
5	<i>Cirsium arvense</i>	ostrożeń polny	łoset	oset		
6	<i>Agropyron repens</i>	perz	pysz	pyrz	pyrz	
7	<i>Echinochloa crus-galli</i>	włosienica	gynsiłowies	dziki owiys		
8	<i>Plantago media</i>	babka pośrednia	postrzednio bapka	postrzednio bapka		
9	<i>Thlaspi arvense</i>	tobołki polne	szczyrk	kapsok		
10	<i>Centaurea cyanus</i>	chaber bławatek	polny modrok	polno (polno) farbiczka		
11	<i>Tripleurospermum inodorum</i>	maruna bezwonna	polne kamelki	dziko kamelka		
12	<i>Rumex acetosa</i>	szczaw	szczow	szczof, maślone liści	szczow	
13	<i>Taraxacum officinale</i>	mniszek lekarski	moiki mlycz	moik	mlycz	

Byliny (flora, kwiatki)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa śląska (Pszczyna)	Nazwa śląska (Racibórz)		polskie nazwy lokalne
						ziemia kielecka
1	<i>Dicentra spectabile</i>	serduszka okazałe	biskupi serca	biskupi serduszka		
2	<i>Lilium alba</i>	lilia tygrysia i in. mieszańce	leluje	leluje		dzbanki, smoluchy
3	<i>Lilium tigrinum</i>	lilia biała	jozefleluje, jozefki	jożefleluje		lilie
4	<i>Chrysanthemum hybridum</i>	złocień ogrodowy	dombki	dombki mararyjtka		
5	<i>Allium schoenoprasum</i>	szczypiorek	łozdobny sznitloch	sznytloch		
6	<i>Narcissus poeticus</i>	narcyz	harczyźle			
7	<i>Iris germanica</i>	irys	kokoci galoty	modre szable		
8	<i>Gladiolus sp.</i>	mieczyk	gladiole	gladiola		+
9	<i>Aster nivi-belgi</i>	aster nowobelgijski	jadwiżki	astry		adamiec, marcinki, michałki
10	<i>Iris sp.</i>	kosaciec	kosaca, kosy	szable		

11	<i>Dianthus barbatus</i>	goździk kamienny	nelki, sztajnelki	nelki		
12	<i>Ranunculus sp.</i>	jaskry	bolioczka	bolioczka		
13	<i>Myosotis palustris</i>	niezapominajka	żabiłoczka	żabioczka		
14	<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	złocień	margaretki,	margaryjtki		
15	<i>Primula officinalis</i>	pierwiosnek lekarski	primule, primle, prymle	kluczik		kurze łapki
16	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	firletka	fyrlotka	fyrlotek		
17	<i>Paeonia chinensis</i>	piwonia	piwowońka	piwowońka		
18	<i>Liatris spicata</i>	liatra	jegłaklyopatry	jegła klyjopatry		
19	<i>Digitalis ambigua</i>	naparstnica	lelujo naporstnica	noporstnica		
20	<i>Aconitum</i>	tojad	koniki, szczewiczki	szczewiczki Matki Bożej		
21	<i>Physalis alcecegi.</i>	miechunka	miechońka judas bojtle	czerwone miyszki		
22	<i>Lunaria officinalis</i>	miesiącznica	talary, judoszowe talary judoszowe srebrniki	judoszowe talarki		
23	<i>Helichrysum bracteatum</i>	suchołoska	słomioki, papierzoki	nieśmiertki		
24	<i>Althaea rosea</i>	ślaz	malwijo	malwijo		
25	<i>Sedum maximum</i>	rozchodnik olbrzymi	śniyg tatrzański	tłusto zielina		
26	<i>Gnaphalium alpinum</i>	szarota górską	tatrzański śniyg	szarotka		
27	<i>Sempervivum soboliferum</i>	rojnik	różiczki (tatrzański)	dachowy kaktus		
28	<i>Dahlia cultorum</i>	dalia pełnokwiatowa	georgina, georginia, jorgina	pełne jorginy		orginie, łorginie,
29	<i>Dahlia hybrida</i>	dalie pojedyncze	dalijo	jorginy		
30	<i>Geranium hybridum</i>	bodziszek ogrodowy	łogrodkowo rozyndla	bodoki		
31	<i>Rudbeckia fulgida</i>	rudbekia wyniosła	wojoki	cygonki, cyganki		radloki, kawalery, pachołki, żółtoki, złotniki, złotych, cygany, zimowka, świńskie ziemniaki
32	<i>Delphinium cultorum</i>	ostróżka	kobyłki	koniki		

33	<i>Phlox paniculata</i>	floks	fros, flos	floks		Gwoździki, dzieweczki, wieczorki
34	<i>Doronicum caucasicum</i>	omieg	łomiek, żolciok	żółcik		
35	<i>Astilbe chinensis</i>	tawuła chińska	astilba	różowe kicie		
36	<i>Trollius europeanus</i>	orlik	łorlik	orlik		
37	<i>Convallaria maialis</i>	konwalie	mojwalije, konwalije	konwalijo		
38	<i>Zinnia elegans</i>	cynia	ziniz, zinjie	cynijo		+
39	<i>Fritilaria imperialis</i>	korona cesarska	korona cesarsko, kajzerkrona	kajzerkron		
40	<i>Crocus vernus</i>	krokus, szafran spiski	szafron, szofron	szofron		
41	<i>Asparagus sativus</i>	szparag ogrodowy	szpargla	szpargiel		
42	<i>Lupinus hybridus</i>	łubin wieloletni	lipina	lipina		
43	<i>Nigella damascena</i>	czarnuszka damasceńska	podszlajery	murzinka		
44	<i>Viola odorata</i>	fołek wonny	falki	woniejące fiołki		
45	<i>Hemerocalis</i>	liliowiec	lilijo, lelijo, lulijo (belejako)	lilyjowiec		
46	<i>Nepeta mussinii</i>	kocimiętka	szyjnta	dziko faferminica		
47	<i>Oenothera missouriensis</i>	wiesiołek	świyczka	stuliki		
48	<i>Phlox subulatum</i>	floks szydlasty	flama	flamiok		
49	<i>Chrysanthemum carinatum</i>	złocień koronowy	knefliki	knefelki		
50	<i>Ehinops sp.</i>	Przegożan	babski łoset	jżyki		
51	<i>Gypsophila sp.</i>	gipsówka	sztatica	sztacica		
52	<i>Anemone nemorosa</i>	zawilec gajowy		kozibroda		
53	<i>Begonia serpenwirens</i>	begonia wieczniekwitnąca	ajsblumy			
54	<i>Geranium sp.</i>	pelargonie	muszkaty	muszkaty		
55	<i>Ruta graveolens L.</i>)	ruta zwyczajna				
56	<i>Althaea rosea cav.</i>	malwa				wierciorki
57	<i>Dianthus barbatus L.</i>	goździk brodaty				gwoździk żelazny, kamieniak

58		tulipan				+
----	--	---------	--	--	--	---

Krzewy i drzewa użytkowe (krze i gałyzie na zegrodki)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa śląska (Pszczyna)	Nazwa śląska (Racibórz)		polskie nazwy lokalne
						ziemia kielecka
1	<i>Vitis vinifera</i>	winorośl	winorad, winorady	wino grańkowe		
2	<i>Malus domestica</i>	jabłoń	plonka	plonka		Bosowwiaki, bosa, papierówki, leśniaki, rajskie jabłuszka, wierzbówki, widniki
3	<i>Pyrus communis</i>	grusza	gdula, gniłka	gniyłki		Bobki, kubony, zielonki, owsionki, małgorzatki, pomarańczówki, witarnie, cukrówki
4	<i>Prunus spinosa</i>	tarnina	torka	torka		tarka
5	<i>Prunus domestica</i>	śliwa	kobylonka	kobylonka		
6	<i>Prunus domestica</i> var.	śliwa typ węgierka	prawośliwa	prawośliwa		Lubaszki, adamachy, kobył, węgierki
7	<i>Cerasus avium</i>	czereśnia	cześnia	cześnia		trześnia
8	<i>Prunus avium</i>	wiśnia	gorsko trześnia	winia		
9	<i>Ribes sp.</i>	porzeczki: czarna, czerwona, krwista, biała	pieprzowki, świnyntojonki, johaniski, johanki	czerwone świnyntojanki białe (czarne) świnyntojonki		
10	<i>Ribes grossularia</i>	agrest	wiepszki, agrys, agyc	angryski, wieprzowki		
11	<i>Prunus persica</i>	brzoskwinia	firzich	fyrzich		
12	<i>Prunus sp.</i>	morela	aprikoza	aprykołza		
13	<i>Corylus avellana</i>	orzech laskowy	lyska	lyska		

14	<i>Sambucus nigra</i>	bez czarny	chebs	czorny hebz		bzica, smorodyna
15	<i>Rosa canina L.</i>	Róża dzika				+

Krzewy i drzewa ozdobne (krze i gałyzie belejaki)

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa śląska (Pszczyna)	Nazwa śląska (Racibórz)		polskie nazwy lokalne
						ziemia kielecka
1	<i>Calluna vulgaris</i>	wrzosiec pospolity	bor	wrzos		
2	<i>Aruncus silvester</i>	parzydło leśne	proso	biołe cicie		
3	<i>Cornus sp.</i>	dereń	fiba	deryń		
4	<i>Staphylea pinnata</i>	kłokoczka	kokocz, kłokocz	kłokocz		
5	<i>Sambucus nigra</i>	bez czarny	hebs	hebz		
6	<i>Buxus sempervirens</i>	bukszpan	grinszpan, łogrodkowo merta	gruszpon		
7	<i>Syringa vulgaris</i>	bez lilak	flider	fider		+
8	<i>Viburnum opulus</i>	kalina	sznyjbal	sznyjbal		Buldon, święcona w Zielu
9	<i>Sarothamnus scoparius</i>	żarnowiec	szczurzizieli	mietlok		
10	<i>Populus alba</i>	topola biała	bieloń	bioły topol		
11	<i>Daphne mezereum</i>	wawrzynek wilczętyko	wolfbera, wilczo jagoda	sajdelbast		
12	<i>Salix caprea</i>	wierzba iwa	kocianki	palmy		
13	<i>Robinia pseudoacacia</i>	grochodrzew	agac	agacyjo, agac		
14	<i>Aesculus hippocastani</i>	kasztanowiec	kasztaniok	koński kasztan		
16	<i>Hedera helix</i>	bluszcz	pnonce zieli	bluszcz		
17	<i>Vinca minor</i>	barwinek	zimzielon	ziymziół		
18	<i>Ledum palustre</i>	bagno zwyczajne	bagnoć	10oniejący bażoł		
19	<i>Rubus sp.</i>	ostrężnica	łostrynga	ostranżnica		
20	<i>Vaccinium myrtillus</i>	borówka brusznica	bruska	brusina		
21	<i>Vaccinium vitis-</i>	borówka czarna	czorno jagoda,	borowki		

	<i>idaea</i>		borowka			
22	<i>Prunus triloba</i>	migdałowiec	łogrodkowo mandla	migdątek		
23	<i>Mahonia aquilinum</i>	mahonia	mahoń	mahoń		
24	<i>Rosa sp.</i>	róże	rouski	róże, roży		
25	<i>Rhododendron</i>	azalie, rododendrony	acalia, zimzielono acalea	azalyja		
26	<i>Pinus strobus</i>	sosna wejmutka	młynko sosna	młynko sosna		
27	<i>Juniperus communis</i>	jałowiec	waholder	jałowiec		
28	<i>Thuja occidentalis</i>	żywotnik	lybysbałm	żywy strom		
29	<i>Abies alba</i>	jodła pospolita	jedla, jedlica, tany	jodła		
30	<i>Picea sp.</i>	Świerk	strom	świyrk		
31	<i>Philadelphus opulifolius</i>	jaśminowiec	jośmiyń	gorzołka		+
32	<i>Forsythia x intermedia</i>	forsycja	goldrygyn	złoty deszcz		
33	<i>Larix decidua</i>	modrzew	brzim	brzym		
34	<i>Hydrangea sp.</i>	hortęsja	hortyńsjo	modry sznyjbal		
35	<i>Viburnum opulus 'Golde Nege'</i>	kalina odm. Schneball	sznybal	sznyjbal		
36	<i>Tilia sp.</i>	lipa	linda	lipa		
37	<i>Sambucus ebulus</i>	bez hebd		hebz do nimocnych		
38	<i>Sambucus racemosa</i>	bez koralowy	niemocnik	czerwony hebz		
40	<i>Rosa canina</i>	róża dzika	szyp	szyb		
	<i>Phyracanta coccinea</i>	ognik	fojerdorn	fojerdorn		